

## **Кухня як арттерапевтична зона: постпрем'єрна рефлексія культуролога**

*Місто Чернігів має свій неповторний культурний шарм завдяки різним чинникам: багата історія, збережені пам'ятки архітектури, розкішні музейні, музичні та літературні традиції, доглянута у центрі паркова зона, унікальне дерев'яне мереживо... Проте ми маємо значний естетичний ресурс, який широким загалом містян неадекватно мало оцінений – обласний драматичний театр. І нехай офіційна назва закладу культури у рази довша, та мова про відомого старого друга.*

Добрими очима спостерігаю за надскладним періодом у творчій біографії колективу: війна поставила на тривалу офіційну паузу роботу артистів сцени. Проте влітку актори не змогли змиритися з таким станом речей і на волонтерських засадах провели дві читки актуальних п'єс про війну. Читка новітнього тексту знаного українського драматурга Олександра Вітра «Подаруй мені смак сонця» справила на мене сильне нео-пост-барокове враження: використана реальна розбомблена локація і у той же час сценографічно все гармонізовано, гри нема, але емпатія у глядача є, аркуші з текстами у акторів у руках, та пластично все вільно.

Знайомство з текстами про війну травматичне по своїй природі. Проте обидві читки, як культурні події, відбулися у різних неакадемічних і непристосованих для професійної роботи локаціях. І все ж зміст сприймався атмосферно-правдиво. Читання якісної драми реально спрацювало як засіб зберегти прямий зв'язок із сьогоденням і одночасно із глядачем.

Перша робота – це погляд на нашу трагедію 2022 року очима тварин, а друга п'єса «Несподівано тихо» - спроба доторкнутися до реальності крізь призму відчуттів двох акторів, які потрапили до укриття. Обидва рази було тверде переконання, що має глядач від шевченківців добрий тренінг своєї інтелектуальної культури, бо Олександр Вітер не констатує факти, а філософує над ними. І робить це напрочуд якісно у екзистенційній традиції, на відміну від кухонних розмислів моїх сусідів з будинку навпроти, які п'яно ремствують на пів-Че, а сенсів там нуль.

Тому маємо подякувати актрисі Катерині Ткачук за ініціативу та хвилини експерименту. У гармонійному виконавському дуєті з Євгеном Бондарем п'єса «Несподівано тихо» стала дуже людяним містком до спраглої за театральним життям публіки. Сама пані Катерина на творчій зустрічі з глядачами відмітила, що після тривалого мовчання та внутрішнього дисбалансу відновлення уможливилось завдяки гостинним Чернівцям, де доля звела її з драматургами Олександром Вітром та Недою Нежданою. Після повернення до Чернігова читки стали досвідом наснаження і творчої реабілітації.

І ось, цієї осені, пульс театрального Чернігова став рівним та більш відчутним у культурному кровообігу міста. Тема війни знову і знову буде збирати глядачів. Свідчення маємо свіжі, бо нещодавно, наприкінці жовтня,

відбулася прем'єра вистави "ВПО" ("Внутрішньо переміщені особи"), за п'єсою Ірини Феофанової "Війна, кухня і 8 випадкових людей". Автобіографічна для авторки і максимально знайома для сотень і тисяч українців тема. Постає питання: як драматургу осмислити і як режисеру художньо виставити оптику, щоб глядач не травмувався, а лікувався у театрі від пережитого за ці місяці?

У постановці Андрія Бакірова на "Білій сцені" було оживлено чимало впізнаваних типажів, зібраних на одній кухні: молода мама з Ізюму Анна (арт. Наталія Рибенюк) та її донька - кумедна і непосидюча говорунка Василіса (арт. Василіса Пунтус), вчителька математики з Ірпеня – Катерина Петрівна (засл. арт. України Наталія Максименко) з сином-економістом Антоном (арт. Олександр Манастирський), пара, що втратила малий бізнес у Херсоні – Олександр (арт. Петро Великий) з дружиною Оленою (арт. Тетяна Шумейко) і дочкою Світлою (арт. Катерина Ткачук), програміст з Чернігова – усамітнений волонтер Валік (арт. Микола Бичук).

На відміну від журналістів, які за стандартами професії мусять інформаційно-нейтрально висвітлити факт культурного життя, я маю перевагу як культуролог. Тому з моделлю майбутнього і зазначу, що вистава матиме довготривалий успіх у глядача. Складниками його стануть легкість прочитання сюжетних ліній, посилені, місцями навіть гіперболізований психологізм в акторському виконанні (а наша українська ментальність ой як прагне чуттєвих ефектів). Ще одним складником є ліричний мотив, адже жоден диктатор не зможе ніякими ракетами та бомбами заборонити кохати і одружуватися навіть під час війни. І насамкінець у виставі після розв'язки основного комічного побутового конфлікту і подолання страху смерті є місце світлу і надії на перемогу.

Мій приватний досвід ВПО тривав 5 тижнів. У реальному житті все складніше і розбалансованіше, тим паче на кухнях гуртожитків у західноукраїнських містах і містечках. Та сила і покликання мистецтва театру в тому, щоб дати глядачеві ресурс для відновлення душі, змученої втратами і невизначеністю.

Отже, варто оновити свої стосунки з Мельпоменою і прожити разом з героями вистави «ВПО» по-іншому нашу реальність. Вистава гідна аншлагов, тому що колектив Чернігівського обласного драматичного театру вдало поєднує професіоналізм та патріотизм - то справді синтез, який і надає міській культурі непровінційного шарму.

К.філос.н, доцентка кафедри філософії та культурології

НУЧК імені Т.Г. Шевченка

**Марина Каранда**